

Liikenne- ja viestintäministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.lvm@gov.fi

Lausuntopyyntö 3.10.2023 VN/18157/2023.

HAK; Hätäkeskuslaitoksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kyberturvallisuudirektiivin (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanemiseksi

Luonnoksen keskeinen sisältö

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan säädettäväksi laki kyberturvallisuudenriskienhallinnasta, jossa säädettäisiin yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisten toimijoiden kyberturvallisuuden riskienhallinta- ja raportointivelvoitteista. Julkishallinnon osalta velvoitteista säädettäisiin myös julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.

Velvoitteiden valvonnan järjestämisessä jatkettaisiin sektorikohtaisesti hajautettua mallia. Esityksellä säädettäisiin myös tietoturvaloukkauksia tutkivasta ja niihin reagoivasta yksiköstä, joka sijaitisi Liikenne- ja viestintävirastossa. Lisäksi kyberturvallisuuden riskienhallinnasta annettavassa laissa säädettäisiin kansallisen kyberturvallisuusstrategian ja laajamittaisten kyberturvallisuuspoikkeamien ja -kriisien hallintasuunnitelman laatimisesta.

Hätäkeskuslaitoksen lausunto

Hätäkeskuslaitos katsoo kyberturvallisuuden riskienhallinnan vahvistamisen ja yhdenmukaistamisen olevan tärkeä ja myönteinen asia. Hätäkeskuslaitoksen toiminta on sidoksissa yleisen infrastruktuurin toimivuuteen, joten laaja-alaisesti yhteiskunnan toimivuutta varmistava lainsäädäntö kyberturvallisuudesta on viraston toiminnalle elintärkeää.

Soveltamisalaa koskevat huomiot

Kyberturvallisuuden riskienhallinnasta annettavan lain (jäljempänä KyRL) luonnoksen 4 §:n mukaan Hätäkeskuslaitos ei viraston tulkinnan mukaan kuulu mainitun lain soveltamisalaan kuten eivät muutkaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvät viranomaiset. Hätäkeskuslaitos toimii vahvasti yleisen turvallisuuden alalla käsitellen vuosittain noin 2,9 miljoonaa hätäilmoitusta. Hätäilmoitukset koskevat ensihoidon, poliisin, pelastuksen ja sosiaalitoimen toimialoja eli Hätäkeskuslaitos on olennainen osana näiden viranomaisten muodostamaa hätäkeskustoimintaa.

Hätäkeskuslaitoksen toimintaa kyberturvallisuuden osalta säädetäänkin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (L (906/2019, jäljempänä TiedHL), johon luonnoksessa esitetään tehtäväksi muutoksia.

Esitetyn muutoksen mukaan TiedHL:iin lisätään uusi 4a luku. Luonnoksen 3 §:n mukaan tätä lukua ei kuitenkaan sovelleta mm. poliisiyksiköihin, Rajavartiolaitokseen eikä turvallisuusverkon palvelutuotantoon ja palvelujen käyttöön. NIS2-direktiivin 2 artiklan 7 kohdan mukaan direktiiviä ei sovelleta julkishallinnon toimijoihin, jotka harjoittavat toimintaa kansallisen turvallisuuden, yleisen turvallisuuden, puolustuksen tai lainvalvonnan alalla.

Hätäkeskuslaitoksen tehtävänä on hälyttää poliisiyksiköt poliisitehtäviin sekä Rajavartiolaitoksen yksiköitä tiettyihin kyseisen toimialan tehtäviin sekä virka-aputehtäviin. Näiden viranomaisten lakisääteisiin tehtäviin liittyviä hätäilmoituksia Hätäkeskuslaitos vastaanottaa vuosittain yli 800.000. Hätäkeskuslaitos käsittelee hätäkeskustietojärjestelmässä em. viranomaisten tietoja näiden lukuun tietojenkäsittelijänä. Hätäkeskuslaitos käyttää lakisääteisten tehtäviensä hoidossa turvallisuusverkon palveluita.

Soveltamisalaa koskevien pykälien osalta jää epäselväksi sovelletaanko 4a lukua Hätäkeskuslaitokseen täysimääräisesti, osin tai ei lainkaan. Hätäkeskuslaitoksen näkemyksen mukaan virasto on tärkeä toimija kansallisen turvallisuuden ja yleisen turvallisuuden kentällä. Turvallisuusverkon palvelut muodostavat ytimen viraston toiminnalle. Kansallisella tasolla on tarkoituksenmukaista, että turvallisuussektorin ja turvallisuusverkon toimijoita koskevat yhdenmukaiset vaatimukset ja velvoitteet. Mikäli Hätäkeskuslaitos kuuluisi lain soveltamisalaaan, muodostaisi se ongelmatilanteita velvoitteiden sovittamisessa Hätäkeskuslaitoksen toimintaympäristöön. Hätäkeskuslaitos tulisikin rajata luonnoksen 4a luvun soveltamisalan ulkopuolelle.

4a luvun soveltamisalasta säädetään sekä lain 3 §:n 2 momentissa että 18a §:n 1 momentissa. Valittu tapa saattaa synnyttää tulkinnallisia ristiriitoja pykälien välillä. Olisikin selkeämpää, että soveltamisalasta määrättäisiin yhdessä pykälässä.

Riskienhallintavelvoitetta koskevat huomiot

KyRL:n luonnoksen tiedonhallintayksiköille asettamien laajojen ja vaativien velvoitteiden toteuttaminen edellyttää virastoilta vahvaa kyberturvallisuuden sekä tietotekniikan osaamista. Hätäkeskuslaitos toimii hätäkeskustietojärjestelmä ERICA:n tiedonhallintayksikkönä. Kyseinen järjestelmä on tietosisällöltään laaja ja sitä käyttävät kaikki hätäkeskustoimintaan osallistuvat viranomaiset. KyRL:n luonnoksessa mainittu voimaantuloaika 18.10.2024 edellyttää Hätäkeskuslaitokselta lyhyessä ajassa merkittävää panostusta. ERICA:n nykytilanne tulee tarkastaa ja lain asettamat uudet velvoitteet tulee toteuttaa. Tämä on erityisen haastavaa, ellei panostusta huomioida lisäämällä viraston käytettävissä olevia resursseja.

Hätäkeskuslaitos pitää perusteltuna Liikenne- ja viestintäviraston (LVV) keskeistä asemaa julkishallinnon kyberturvallisuuden valvovana ja ohjaavana

tahona. Näin sen nykyistä laadukasta ja aktiivista toimintaa hyödynnetään jatkossakin. Luonnokseen sisältyvä LVV:n tarkastusoikeus, toteutettuna virastojen toimintaa tukevana, parantaa julkisen hallinnon kykyä vastata kyberturvallisuuden haasteisiin.

Riskienhallintavelvoite, riskienhallinnan toimintamalli ja riskienhallintatoimenpiteet ovat selkeitä kokonaisuuksia. Lakiluonnoksessa riskienhallintatoimenpiteet ovat yleisellä tasolla määriteltyjä, mutta asiassa on huomioitava eri tiedonhallintayksiköiden vaihtelevat lähtökohdat ja erilaiset tulkinnat. Valittavien toimenpiteiden mitoittaminen perustuu aivan oikein riskienhallintaan (ehkäiseminen, palautuminen, vaikutusten lieventäminen jne.) ja valittujen toimenpiteiden vaikutustenarviointiin, mutta tässä on silti ennakoitavissa eroja tiedonhallintayksiköiden välillä niiden kypsyydessä ja kyvykkyydessä. Tulisikin harkita mahdollisuutta säädösperusteisesti antaa LVV:lle oikeus ja velvollisuus toimintaa yhtenäistäviin soveltamisohjeisiin.

Raportointivelvoitetta koskevat huomiot

Poikkeaman ensi-ilmoituksen 24 tunnin aikarajaa voidaan pitää yleisesti ottaen haastavana. NIS2-direktiivin mukaan poikkeama katsotaan merkittäväksi, jos se on aiheuttanut tai voi aiheuttaa palvelujen vakavan toimintahäiriön tai asianomaiselle toimijalle taloudellisia tappioita tai jos poikkeama on vaikuttanut tai voi vaikuttaa muihin luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin aiheuttamalla huomattavaa aineellista tai aineetonta vahinkoa. Tähän "voi aiheuttaa" tarvittaneen CSIRT-yksikön ja/tai valvovan viranomaisen tarkempaa ohjeistusta, miten varmistetaan tämän selkeä erottaminen vapaaehtoisen ilmoittamisen läheltä piti -tilanteista.

Muut huomiot ja avoin palaute esityksestä

Ei muuta lausuttavaa.

Hätäkeskuslaitoksen ylliohtaja

Taito Vainio

Johtava lakimies

Iiro Clouberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Hätäkeskuslaitos 28.11.2023 klo 08:44. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

Hallinto-osasto

Lausunto

28.11.2023

HAK-2316099 4 (4)

00.02.04

HAK-2023-872

Liitteet

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi